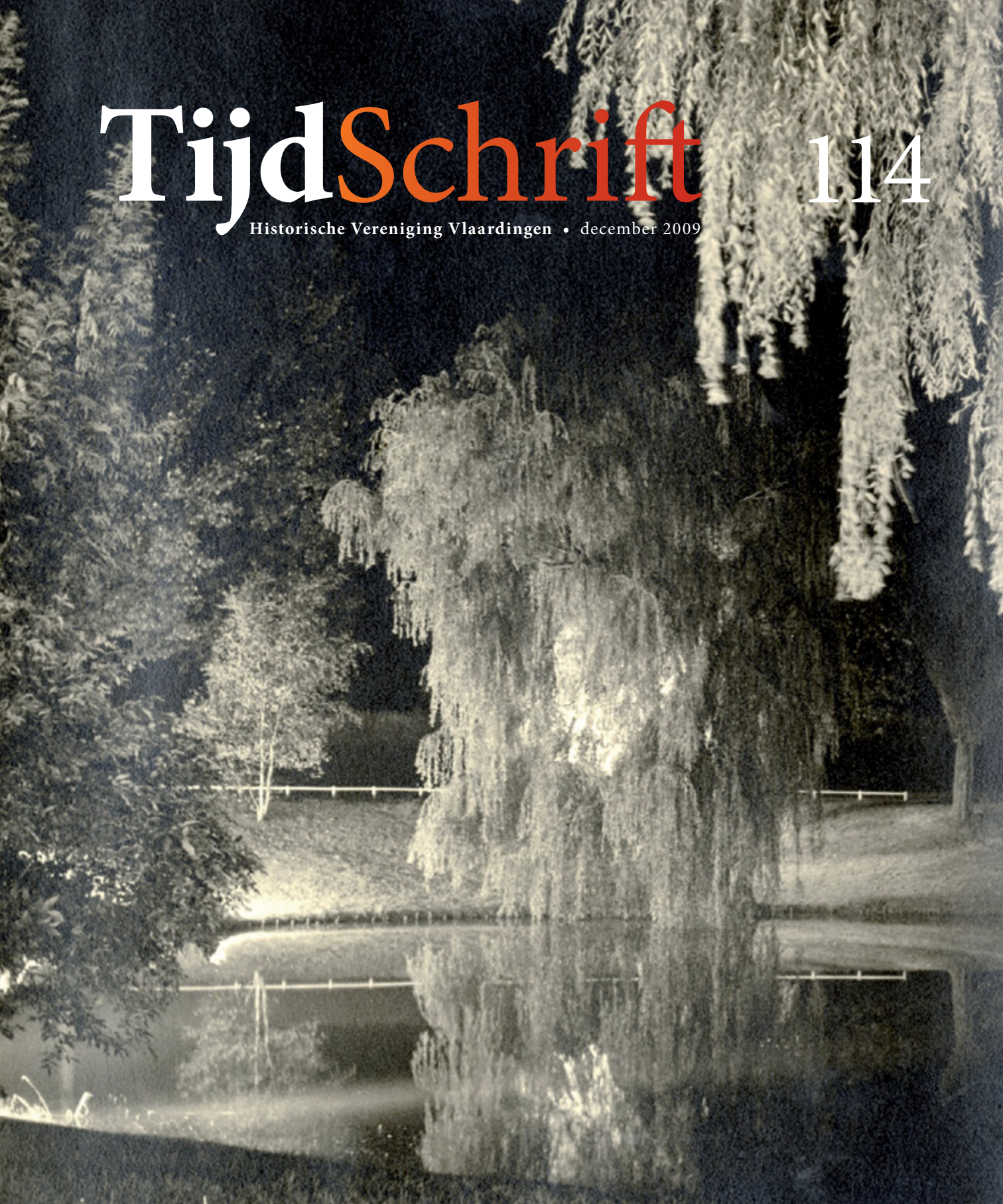

TijdSchrift 114

Historische Vereniging Vlaardingen • december 2009

Voor al uw schilderwerken.

Schildersbedrijf **L.C.M. van den Heuvel**

Tel. 06 - 22463741

Westhavenkade 8

3131 AB Vlaardingen

Fisc-ad

Fiscale en administratieve dienstverlening

J.A. Janson
fiscaal adviseur

Plein 1940 nr 47
3135 PR Vlaardingen
tel: 010 435 92 67
fax: 08 4220 69 33
e-mail: fiscad@hetnet.nl
www.fiscaaladviseurs.nl

Stout Grafische Dienstverlening

A. Hoogvlietstraat 6 - 3134 CC Vlaardingen
tel. 010-2480603 - fax 010-4344878
info@stout-nu - www.stout.nu

Voor het repareren van boeken
en het inbinden van
tijdschriften

Marieke Velthuisen
Dalkruid 47
3137 WK Vlaardingen
Tel: 010 - 4746167
www.boekendokter.nl

Voor kopieën (ook in KLEUR)

moet je
naast
de molen zijn!

maandag t/m vrijdag
van 09.15 - 17.30 uur

DRUKKERIJ/COPYSHOP

A. OUWENDIJK

naast de molen

Kortedijk 16a-b
3134 HB Vlaardingen

Vlascom CV

Vlaardingse Assurantie Combinatie cv

Spoorstraat 2
NL - 3134 TA Vlaardingen

Website: www.vlascom.nl
e-mail: info@vlascom.nl
Tel +31(0) 10 248 04 85
Fax +31(0) 10 234 45 00

Advies op het gebied van:
Schadeverzekeringen
Watersportverzekeringen
Levensverzekeringen, Pensioenen
Financiële planning
Schadebegeleiding
Financiering, scheepshypotheken
Vermogensbeheer

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:
- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 16,50 per jaar, te voldoen per accept-girokaart. Het bankrekeningnummer van de vereniging is 39.56.57.016, het postgironummer is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:
W.C. den Breems, voorzitter
A.W.J. Andriessen, penningmeester
mevr. G.H.J. Maat-Grijsen, secretaris
J. van Elk
E.A. Lohmann
A. Ouwendijk
E. van Rongen
mevr. T. van der Hoek, notuliste

Contactadres / losse verkoop publicaties:
Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Ledenadministratie:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Adres ledenactiviteiten:
Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Redactie Tijd-Schrift:
E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
M. Carree
A. Maarleveld
B. Ruigrok

Redactie-adres:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag op 3,5" diskette of per e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992
© Historische Vereniging Vlaardingen
Niets van deze uitgave mag worden vernieuwvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.hvv-vlaardingen.nl
E-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

Inhoud

Redactioneel 3

Wetenswaardigheden 4
Wout den Breems

‘Droomland’, een symfonie van licht en kleur 6
Chiel de Kruijf

Een reactie 14
Aat Rolaff

Boekbespreking 23

Ledenactiviteiten 24

Bij de omslag: Rudy Ronde ontving bij de fotowedstrijd van ‘Droomland’ in 1949 voor deze foto de Publieksprijs
(Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Het Vlaardingen cadeau !
 Replica Vlaardings Haringbord

het waaigat
 woon-ideeënwarenhuis

Markt 57 Vlaardingen tel. 010-4343685
www.waaigatwonen.nl

ECHTE VLAARDINGERS
 KOPEN HUN TAPIJT BIJ:

Hofman

stoffer

Kuiperstraat 39b
 3131 CH Vlaardingen
 Tel/fax: 010-4351073

**EEN UITERST BETROUWBAAR EN
 VAKKUNDIG ADRES**

TAPIJT - GORDIJNEN - VINYL
 ZONWERING - LAMINAAT

Historische Vereniging Vlaardingen

www.hvv-vlaardingen.nl

De Witte
 GARANTJEMAKELAARS

Korte Hoogstraat 4a
 3131 BK Vlaardingen
 Tel. 010 - 434 38 44

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken

Markgraaflaan 135
 3131 VL Vlaardingen
 Tel: 010 43 43 704

JAC. VERKUIL
 BLOEMSIERKUNST

**DIJKSHOORN
 EUROMOVERS**
 SLUITEN MOET ENKELTIJK

AL MEER DAN
50 JAAR
 VERHUIZEN!

WWW.DIJKSHOORN.NL TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: + 31 (0)10-2480522

Dromen

Iedereen droomt wel eens, 's nachts of overdag. Dat heeft een nuttige functie: 's nachts ordent het je gedachten, en overdag kom je soms op mooie ideeën of denk je met plezier aan de goede oude tijd, over hoe het had kunnen zijn of nog zou kunnen worden. Dit Tijd-Schrift staat, realiseerde ik me, in het teken van dromen.

Chiel de Kruijf put uit zijn herinneringen en diverse geschriften om twee manifestaties die in het Hof en Oranjepark werden gehouden onder de noemer 'Droomland' te beschrijven. De parken waren feeëriek versierd en verlicht en trokken daarmee, zeker de eerste keer, grote aantallen bezoekers van binnen en buiten Vlaardingen. Jammer dat er nog geen kleurenfoto's waren, het zal er ongetwijfeld heel fraai hebben uitgezien. Nu zijn beide parken wat verloederd, vooral door de hoge grondwaterstand, maar daar komt binnenkort verandering in, want er zijn vergeworpen plannen voor een grondige opknapbeurt onder leiding van een landschapsarchitect. Dit goede nieuws staat nog niet in de Wetenswaardigheden van Wout den Breems, maar die schrijft wel over andere positieve zaken met betrekking tot ons historisch erfgoed. Mooi dat daarbij ook in enkele gevallen dromen werkelijkheid worden (maar helaas ook een paar nachtmerries...).

Terugdromen naar zijn jeugd doet schrijver en dichter Aat Rolaff. Hij beschrijft zijn lagere schooltijd, met de scholen waar hij op heeft gezeten en vele namen van leerlingen en leerkrachten. Voor veel lezers ongetwijfeld aanleiding om terug te dromen naar de eigen schooltijd.

Dromen deed ook het bestuur van de HVV, en wel over een groot aanbod van nieuwe bezorgers voor het Historisch Jaarboek. En die droom is uitgekomen! De reacties op de oproep in het vorige Tijd-Schrift waren overweldigend. Zelfs zoveel dat niet elke aanmelding is gehonoreerd, maar we houden deze leden graag op de reservelijst. Hartelijk dank voor uw betrokkenheid bij de vereniging!

Tot slot nog iets over een bijzondere samenwerking. De HVV is benaderd door Plus-Radio, een activiteit van Stichting Huisomroepen Vlaardingen. Plus-Radio verzorgt radioprogramma's en een kabelkrant op het interne TV-systeem voor Drieën-Huysen, het Zonnehuis en Vaartland. In het streven naar het brengen van muziek, beeld, ontspanning en informatie bij de bewoners leek het Plus-Radio een aardig idee om oude foto's van Vlaardingen via het interne TV-systeem te vertonen en de bewoners om reacties te vragen. Net zoals de foto-van-de-maand op de website van de HVV. Afgesproken is dat de HVV de foto's levert en eventuele reacties dan ook weer op de website zet. Een leuk plan dat hopelijk een stroom van reacties gaat opleveren. En hopelijk blijft dat niet bij een wensdroom...

Eric van Rongen
eindredacteur

Wetenswaardigheden

Wetenswaardigheden is een rubriek waarin van tijd tot tijd mededelingen van het bestuur worden gedaan als de Historische Vereniging ten strijde trekt om ons historisch erfgoed te behouden. Mededelingen over positieve en negatieve gebeurtenissen. En die zijn er!

Toch nog sloop? Tja, het kan zomaar mis gaan en dat er nog meer sloopverzoeken dreigen baart de HVV zorgen... Hopelijk kunnen we de volgende keer meer hier over vertellen.” Deze angstige woorden schreef ik in de vorige wetenswaardigheden. Nu, ik kan u wat meer vertellen. Maar zullen we beginnen met mooie positieve zaken? Op 29 oktober j.l. heeft de gemeenteraad van Vlaardingen in ruime meerderheid een historisch besluit genomen om het centrum en een deel van de Oostwijk door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, aan te laten wijzen als Beschermd Stadsgezicht. De HVV is hier erg blij mee. Ter ondersteuning bij het besluit heeft de HVV een oproep gedaan aan de gemeenteraad om de rijksdienst hierover positief te adviseren. (U kunt de brief lezen op www.hvv-vlaardingen.nl.)

Op dit moment wordt door de afdeling Stadsontwikkeling en Toezicht onderzoek gedaan naar het herstellen van de Kroningslantaren, waarvan de bronzen platen en leeuwenkoppen zijn gestolen, en naar het herstel van het hekwerk en ornament om de Vredesboom aan de Hogelaan, die daar in 1946 ter herinnering aan onze bevrijders is gepland. Verder wordt de Lichtbaak Van Speyk aan het Oosterhoofd weer opgeknapt en onlangs zijn de wapenstenen in de rustbank achter de Holypoort bij het voormalige Holyziekenhuis weer in oude glorie hersteld. U moet daar eens gaan kijken.

Het zal u vast niet ontgaan zijn dat de bebouwing van begraafplaats Emaus weer in ere is hersteld. Er wordt nu ook gekeken naar het

herstel van het groen en in een later stadium naar herstel van de oude zerken op de begraafplaats. Er is daarvoor een klankbordgroep in het leven geroepen waarin ook de HVV zitting heeft.

Aan de Oosthavenkade wordt op het moment hard gewerkt om het Oude Thuis weer een fraai aanzicht te geven. Niet ver daar vandaan in de Willem Beukelszoonstraat staat het houten haringpakhuis van Jan Anderson. Inderdaad, Anderson heeft dit jaar het rijksmonument gekocht van de heer G. Nieuwstraten, die na het beëindigen van de haringhandel het pand te koop had aangeboden. Een goede overeenkomst met de eigenaar van het Streekmuseum, die het pand hoofdzakelijk als depot zal gaan gebruiken. Inmiddels zijn subsidies aangevraagd om het pand weer een mooi historisch uiterlijk te geven.

Wat betreft de situatie van de z.g. Leskipanden aan de Hoogstraat is wethouder Hans Versluijs optimistisch gestemd en is er bij de ontwikkelaar de wil om nog eens goed naar de historische waarden van de panden te kijken. We wachten met belangstelling de plannen af.

Het gaat de goede kant op met onze stad en als in december de lijst Beeldbepalende panden gereed is dan kunnen we het jaar 2009 met een tevreden historisch gevoel afsluiten.

De afgelopen zomer heeft de HVV op de Hoogstraat maandelijks in het voormalig Vingerhoedpand oude films van Vlaardingen vertoont. De belangstelling was overweldigend! Omdat het pand niet voldoende geschikt bleek, zijn we verhuisd naar een winkel op het Veerplein en ook daar was er een grote toeloop van historisch geïnteresseerde Vlaardingers. Dank aan de gemeente Vlaardingen die de winkels beschikbaar stelt.

Nu dan een paar minder leuke zaken. Niet officieel, maar via de wandelgangen en persberichten vernamen we dat er plannen zijn om de Dr. Bavinckschool aan de Burgemeester Pruisssingel te slopen en daarvoor in plaats een geheel nieuw schoolgebouw te laten verrijzen. Voor de kindertjes natuurlijk prachtig om in een nieuwe school zich voor te bereiden op de toekomst. Maar het is wel jammer dat de creativiteit er niet is om delen van dit mooie schoolgebouw uit de wederopbouw periode in de nieuwbouw te integreren. Voor ‘Het Platje’, u weet wellicht nog wel, het vroegere Hotel Maas aan de Maasboulevard is een bouwvergunning aangevraagd. Onduidelijk is wat precies met dit historisch plekje de bedoeling is. Voor het voormalige Gerfapand (Ge-

reedschappen fabriek), later in handen van Flexibox, aan de Schiedamsedijk, is door de eigenaar een sloopvergunning aangevraagd. Onduidelijk is nog steeds wat er voor in plaats moet komen. Heel jammer dat dit gebouw van de hand van de bekende wederopbouwarchitect Huig Maaskant vermoedelijk uit het stadsbeeld zal verdwijnen. We hebben dit uiteraard het gemeentebestuur laten weten.

Nu, u bent weer een beetje bijgepraat en zullen we hopen dat de voortgaande lijn in het historisch bewustzijn zich doorzet. Tot slot wens ik u goede feestdagen toe.

Wout den Breems

In de afgelopen zomer zijn de twee wapenstenen, die in de rustbank achter het toegangshek van de voormalige boerderij Holy zijn geplaatst, op een uitstekende wijze gerestaureerd. De wapenstenen van het echtpaar Basius/Van der Dussen zaten van omstreeks 1860 tot aan de sloop in 1964 in de zijgevel van de boerderij. Daarvoor zaten de wapenstenen in de woontoren van de Ridderhofstad Holy. De rustbank en de wapenstenen zijn eigendom van de gemeente Vlaardingen. De complete poort is eigendom van de familie Van Ardenne. Vanuit de gemeente wordt bekeken om het bijzondere hekwerk uit de rijke geschiedenis van de Holyerhoekse-polder op te knappen. (Foto: Jaco den Breems)

Het sprookjesachtige hoogtepunt van de Vakantieweken 1949 en 1961:

‘Droomland’, een symfonie van licht en kleur

Chiel de Kruijf

In het theaterseizoen 1943-1944 loopt in Amsterdam de Sleeswijk-revue ‘Tok... Tok...Tok... alweer een ei’. In deze legendarische revue met Willy Walden en Piet Muyselaar – nog beter bekend als Snip en Snap – zingt Walden het liedje ‘Als op het Leidscheplein...’ Hoe ziet het plein er uit als de lichtjes weer zouden branden? Slot van het refrein: ‘Als op het Leidscheplein de lichtjes weer eens branden gaan, dan gaan we kijken naar dat sprookje, lieve schat’. De tekst is van Bert van Eijck (pseudoniem van de door zijn oorlogsverleden omstreden veelschrijver Jacques van Tol) en de muziek van Cor Steyn.

De censuurafdeling van de Duitse bezetter beschouwt het merkwaardigerwijze als een onschuldige tekst, maar voor de bezoekers heeft het een diepere betekenis: het intense verlangen naar licht in die duistere oorlogsjaren.

Wanneer op 5 mei 1945 Nederland eindelijk vrij is, blijft het berooid achter. De infrastructuur is voor een groot deel vernield. De bevolking heeft, zeker in de laatste oorlogsjaren, geleden onder de koude en het voedselgebrek. Vijf jaar Duitse bezetting eiste haar tol.

Na de bevrijding breken de jaren van de wederopbouw aan. Het betekent hard werken en sober leven: de tijd van de ‘nette armoede’ en de Koude Oorlog.

‘Vacantie-Weken’

In de hete zomer van 1947 worden in Vlaardingen voor het eerst vakantieweken gehouden, georganiseerd door het ‘Vacantie-Comité. Voorzitter is H.K. van Minnen, wethouder, tevens loco-burgemeester en directeur van de

banketfabriek Galetta. Doelstelling van het comité is: “meer werkelijke vakantievreugd en voldoening te verschaffen aan allen, die niet in staat zijn verre reizen te ondernemen of dure vakantie-oorden te bezoeken”. Het project wordt officieel omschreven als ‘vacantie-bestedingswerk’. Naast de broodnodige verstrooiing biedt het project nog een ander voordeel. In zijn voorwoord van de Vacantiegids 1947 omschrijft de kersverse burgemeester Mr. J. Heusdens dit aldus: “Op instigatie van het Centraal Werk-comité Vacantie te ’s-Gravenhage is in deze gemeente onder leiding van de Stichting Vlaardingsche Gemeenschap een plaatselijk Vacantie-comité gevormd, hetwelk zich ten doel stelt om in de behoefte aan recreatie te voorzien voor de inwoners der gemeente, die hun vakantie om welke reden dan ook niet elders kunnen doorbrengen en derhalve ontspanningsmogelijkheden in eigen gemeente dienen te zoeken. Op den duur moet, naar mijn mening, een goede ontspanning in vacantiетijd een gunstige invloed uitoefenen onder andere op de arbeidsprestatie en werklust van hen, die deze ontspanning genoten hebben.”

In die sobere, eerste naoorlogse jaren leeft de behoefte aan licht nog altijd sterk. Want, vindt ook het gemeentebestuur, een verlichte stad is een gezellige stad: “Als het in de augustusmaand al weer wat vroeger donker wordt, sluit dan niet te spoedig uw vensters af, maar laat het licht naar buiten schijnen! De stad wordt er ééns zo gezellig door”.

‘Droomland’

In 1949 – vijf jaar na ‘Als op het Leidsche-

plein...’ – wordt in die behoefte aan licht op een bijzondere wijze voorzien. Het Hof krijgt als onderdeel van de derde editie van de vakantieweken tijdelijk een andere naam: ‘Droomland’. Het park wordt voor ruim veertien dagen omgetoverd in ‘een fantasie van licht, kleur, klank en waterfonteinen’.

De organisatie van het evenement berust bij de speciale ‘Droomland-sectie’ van het ‘Vacantie-Comité 1949’, bestaande uit de heren A.Vermeer, P. de Goede, Adr. Smulders, L. van Zanten en P. Oldenhof jr.

Op donderdag 4 augustus krijgen genodigden als eersten de gelegenheid het sprookjesachtig verlichte park te bezoeken. Onder hen zijn de burgemeesters van Maassluis,

Delft, ’s-Gravenzande en Rozenburg, en vertegenwoordigers van de gemeentebesturen van Rotterdam, Schiedam en Schipluiden. Zij worden toegesproken door een enthousiaste Van Minnen, die de bedenkers en de uitvoerders van het evenement uitbundig prijst om hun inbreng.

De officiële opening van ‘Droomland’, op zaterdag 6 augustus door burgemeester Heusdens, verloopt bepaald niet vlekkeloos, als wij het ooggetuigenverslag van de journalist van de Nieuwe Vlaardingsche Courant mogen geloven: “Na een uitvoerige les in het afsteken van de vuurpijlen ging onze eerste burger kennelijk met angst in het hart en het vlammetje in de hand op de eerste lont af. Het werd

De winnende foto in 1949 van H. T. van Hattem-Koster (Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Een troostprijs was er
voor deze foto.
(Foto: Sluimer, col-
lectie Stadsarchief
Vlaardingen)

een slechts ternauwernood mislukte aanslag op zijn textielpuntenvoorraad. Rakelings schoot de vurige bol langs des burgemeesters lichaam. De tweede werd een volkomen geslaagde aanval op de luttele haren en ook beslist niet rijke garderobe van uw verslaggever.”

Deze schoonheidsfoutjes staan het succes van ‘Droomland’ niet in de weg. Voor de kassa’s vormen zich lange rijen. De eerste dag al komen er ruim vijfduizend bezoekers. De volwassenen mogen vanaf 21.00 uur via de enige toegang aan de Hoflaan voor 20 cent het park in, kinderen – mits onder geleide – betalen 10 cent.

Van heinde en verre

Voor de Vlaardingers is een bezoek aan ‘Droomland’ een vanzelfsprekendheid. Niemand wil dit feeërieke sprookje van licht en kleur missen. In de Vacantiegids 1949 worden zij bovendien vrijwel dagelijks in pakkende teksten aangespoord het evenement te bezoeken: “Wat zouden wij vanavond doen? ... Dwalen langs lanen en paden van ons mooi verlicht plantsoen!”

En op de slotdag: “Nog eenmaal genieten van het schone schouwspel ‘Dromenland’”.

Vele bezoekers komen van buiten Vlaardingen. Per fiets, auto, trein en vooral per bus stromen ze van heinde en verre toe. Een verslaggever van de Delftsche Courant constateert bij aankomst dat er aan de kassa’s al zo’n vijf- tot zeshonderd mensen hem vóór zijn. De Delftse journalist bericht lyrisch over wat hij heeft gezien: “Wat vermag zelfs het fraaiste journalistieke proza tegen de stil makende schoonheid van een park in de volle zomer, waar het licht van schijnwerpers de bladerpracht der bomen, de schitterende aanleg en de klassiek-strengende eenvoud der gazons te duidelijker naar voren doet komen?”

‘Natuur-kunstenaar’

Het ontwerp en de uitvoering van ‘Droom-

land’ komen voor rekening van medewerkers van het Vlaardingse Gemeentelijke Energiebedrijf en in het bijzonder van hun collega’s van het Rotterdamse Energiebedrijf. Een belangrijke rol speelt ook hoofdopzichter Van der Weijden van de Vlaardingse Plantsoenen-dienst, die vele effecten heeft bedacht en wordt omschreven als ‘natuur-kunstenaar’. Ook de Dienst Gemeentewerken is nauw bij de ‘compositie van natuur en techniek’ betrokken.

De bijzondere lichteffecten worden bereikt door het gebruik van diverse soorten lampen. Naast de normale ‘witte’ schijnwerpers worden ook 137 kwiklampen geplaatst, die met hun blauwgroene licht de bomen en struiken een voorjaarseffect geven. De bijzondere kleur van de 78 natriumlampen zorgt weer voor herfstachtige tinten. In de vijvers spuiten enkele fontein en verder zorgen honderden lampionnen, verlichte paddestoelen en schijnwerpers met ultraviolet licht voor de sprookjesachtige sfeer.

Muziek is er ook. Uit de luidsprekers klinkt de stem van de tenor Richard Crooks (1900-1972) met ‘Beautiful Isle of Somewhere’, in de Nederlandse versie tot op de dag van vandaag bekend als ...‘Droomland’, op het repertoire van onder anderen Paul de Leeuw. Het ‘Nonnenkoor’ uit ‘Casanova’ is eveneens dagelijks te horen met de stem van de sopraan Anni Frind (1900-1987).

De geluidsinstallatie is geleverd door Radiohuis Vlaardingen van D. van der Bend voor fl. 800,00; de verlenging van het evenement wegens groot succes van 22 tot en met 25 augustus kost fl. 50,00 extra.

In een drankje voor de vermoeide wandelaar is ook voorzien. De voormalige woning van de directeur van de gasfabriek fungeert als theeschenkerij.

Fotowedstrijd

Aan ‘Droomland’ is een fotowedstrijd voor amateurs verbonden, georganiseerd door de Vlaardingse fotoclub. De belangstelling

is groot en de kwaliteit van de ingezonden zwart/wit foto's blijkt verrassend hoog. De eerste prijs wordt gewonnen door mevrouw H. T. van Hattem – Koster; de Publieksprijs gaat naar Rudy Ronde. De mooiste opnamen worden bijeengebracht in een fraai fotoalbum. Tijdens een bloemen- en plantententoonstelling in zaal De Harmonie in september worden alle foto's geëxposeerd voor een talrijk publiek.

Gering tekort

Als 'Droomland' op 25 augustus zijn poorten sluit, staat de teller op ruim 80-duizend bezoekers. Zij zorgen er mede voor, dat het voor die tijd dure evenement slechts een tekort heeft van ruim fl.1500,00. Het met de hand bijgehouden kasboekje vermeldt aan inkomsten een bedrag van fl. 16.388,17; de uitgaven bedragen fl. 17.946,58. Een nadelig verschil dus van exact fl. 1.558,41.

Het fraaie zomerweer in '49 heeft in niet ge-

ringe mate bijgedragen aan het hoge bezoekersaantal van 'Droomland'. Schade is er niet of nauwelijks, ondanks het massale bezoek. De jeugd gedroeg zich keurig en gedisciplineerd.

Tweede 'Droomland' in 1961

In de zomer van '61 worden de Vakantieweken voor de vijftiende keer georganiseerd. Het karakter is in vergelijking met 1949 sterk veranderd, omdat het niet langer een volksfeest is voor jong en oud. De laatste vakantieweken oude stijl vonden plaats in 1956. Een jaar later verschuift het accent naar de jeugd. In zijn voorwoord in de Vakantiegids van 1957 licht voorzitter Van Minnen die verschuiving toe: "En toen de omstandigheden er toe leidden, dat de voortzetting der programma's helaas niet mogelijk bleek, heeft een aantal leden van het intussen opgeheven 'Vacantie-Comité' gezegd: maar de jeugd dan?"

Er is trouwens nog een belangrijk verschil

met 1949. Sinds het eerste 'Droomland' is de materiële welvaart toegenomen. Het leven is daardoor een stuk aangenamer geworden. In de zomer trekt een groot deel van de Vlaardingse bevolking er nu op uit, al is het nog maar naar een camping op de Veluwe of in Cadzand of een huisje in Hoek van Holland. Ook de vrije tijd wordt anders besteed. De televisie bijvoorbeeld is in het dagelijkse leven een steeds grotere rol gaan spelen.

Maar dit derde lustrum van de Vakantieweken moet wel iets bijzonder worden, vinden de organisatoren, de leden van het 'Comité Jeugdvakantievreugd'. Hun keuze valt op een nieuw 'Droomland'.

Waterorgel

In 1955 was er trouwens van 1 tot 12 augustus nog een tussendoortje geweest met een waterorgel in het Oranjepark: 'een symphonie van water, kleuren, melodie en schoonheidsbeleving'. De 'dansende fontein' zijn een peperdure uitvinding van de Pool Otto Przystawik, die jaren aan het orgel heeft gewerkt. Er is bovendien ter verhoging van de sfeer een romantische parkverlichting aangebracht met als motto: 'Droomland Herinneringen'.

Grootsere aanpak

In 1949 waren de duistere oorlogsjaren nog betrekkelijk kort achter de rug. Was het 'Droomland' van toen een sensatie van de eerste orde, anno 1961 zou het algemene oordeel zijn geweest: 'ach, wel aardig'. Ook de Vlaardinger is met de jaren kritischer, verwender en veeleisender geworden.

Het tweede 'Droomland' krijgt als ondertitel mee: 'Symphonie van licht, klank en kleur'. Naast het Hof wordt nu ook een deel van het Oranjepark erbij betrokken.

De vele lampen en ornamenten zorgen voor een indrukwekkende verlichting. Er zijn duizenden meters kabel voor nodig. Uit Engeland worden levensechte, grote dierfiguren gehaald als een olifant, een krokodil, een ijs-

DROOMLAND

Met zachte tred bewandel ik de paden.
Is 't een sprookje of een mooi gedicht?
Ik zie een mengeling van warme kleuren,
Zo rijk beschenen door fantastisch licht.
En door het lief'lijk ruisen van de bomen
Zweeft een tere, zoete melody.
Ik waan mij in het schone land der dromen,
Maar ach helaas, het is zo gauw voorbij.
Dan sta ik plots'ling in het volle leven
En ervaar de nucht're werkelijkheid.
't Schone blijft nog even om mij zweven,
Lost zich dan op, in 't rythme van de tijd.

Maar als wij "Droomland" in ons zelf beleven,
Het licht ontsteken in ons eigen hart,
Wij van dat schoons aan and'ren willen geven
En daarmee lenigen veel pijn en smart,
Die op de wereld nood'loos wordt geleden,
Omdat dit licht zo menigmaal ontbreekt,
Als wij het God'lijk zaad in ons ontdekken
En door ons zelf wordt aangekweekt,
Als wij de haat en tweedracht steeds verban-
nen,
En tot het goede altijd zijn bereid,
Dan zal het licht ten allen tijde stralen,
Dan wordt het "Droomland" eenmaal werke-
lijkheid!

6 Augustus W. H. Dalman - v.d. Zalm

(gepubliceerd in de Nieuwe Vlaardingsche Courant van 10 augustus 1949)

beer, een leeuw, een tijger en een giraf. Ook levende have is er te zien, kosteloos beschikbaar gesteld door de heer M. P. Noordzij van 'Voza-no'. In diverse hokken huizen velerlei soorten siervogels. Alle dieren worden gedurende de

De tentoongestelde foto's trokken veel publiek.
(Foto: Kuijman, collectie Stadsarchief Vlaardingen)

manifestatie verzorgd door leden van de afdeling Vlaardingen van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

Op de grote vijver ligt een gondel met een heuse gondelier, waarmee een tochtje kan worden gemaakt. Zeer romantisch, vinden vooral de jonge Vlaardingers.

Door de stad rijdt een speciale 'Droomland-Expres', die de bezoekers tot bij de kassa's brengt. Dagelijks maken zo'n 400 tot 700 bezoekers gebruik van dit 'treintje'.

Tegenvallers

Ondanks de ambitieuze aanpak brengt 'Droomland Twee' niet het succes waarop werd gehoopt en min of meer ook gerekend. De bezoekersaantallen vallen bitter tegen. Voor een belangrijk deel is dat te wijten aan het slechte weer. De openingsdag valt al meteen in het water. De gemiddelde temperatuur in de zomer van '61 is tien graden lager dan normaal en het regent veel. Als na 25 avonden – het evenement werd na het slot van de vakantieweken nog met veertien dagen verlengd – 'Droomland' zijn poorten sluit, blijken er ruim 38.000 betalende bezoekers te zijn geweest. De laatste avond maakt dit tegenvallende aantal nog enigszins goed met een kleine 3.000 bezoekers. Een vuurwerk vormt de luidruchtige afsluiting van 'Droomland'.

De organisatie zorgt tijdens het evenement voor ruime publiciteit en wat 'lokkertjes'. De 25.000-ste bezoeker, mej. M. van den Engel, die al twaalf jaar verpleegster in het ziekenhuis is, krijgt een taart met 'Droomlandmotieven', zoals een beertje en een olifant. De 40.000-ste zou zelfs een extra verrassing wachten, maar die is nooit langs de kassa gekomen. Vooral de belangstelling van buiten Vlaardingen is gering.

Fotowedstrijd

Ook nu wordt door de Amateurs Fotografen Vereniging Vlaardingen weer een fotowedstrijd georganiseerd. De deelname en de kwa-

liteit van het ingezonden werk voldoet niet aan de verwachtingen van de jury. In twee van de drie groepen wordt zelfs geen eerste prijs toegekend. De plaquette van het Gemeentebestuur van Vlaardingen voor de categorie 'zwart/wit voor amateurs ouder dan 18 jaar' gaat naar J. N. Schriel uit de Musschenbroekstraat 22, voor zijn tweede prijs. De penning van de Stichting Vlaardingse Gemeenschap voor de beste kleurendia is voor A. van der Horst, Parkweg 34.

Vernielingen

De gewijzigde omstandigheden en de veranderde mentaliteit sinds 1949 – zeker bij de jeugd – manifesteren zich ook op een ander gebied: er worden nogal wat vernielingen aangericht. De organisatie voelde die bui trouwens al hangen en deed vooraf 'een klemmend beroep op de bevolking als geheel om de verlichting ongestoord te laten en toe te zien dat anderen dit eveneens doen'. Het baatte niet. Tal van lampen en lampjes sneuvelden, de giraf liep een gebroken nek op en het uiteinde van de slurf van de olifant hing er wat troosteloos bij. Volgens sommigen viel het allemaal nog wel mee, omdat de parken overdag immers vrij toegankelijk waren. Wel werden hier en daar uit voorzorg afzettingen geplaatst.

Financieel tekort

De verregende zomer heeft Vlaardingen geld gekost. 'Droomland' levert een verschil tussen kosten en baten op van fl. 6.136,91. Een flink bedrag voor die tijd. B en W stellen begin 1962 de raad voor om, buiten de al toegezegde garantie van fl. 4.000,00, nog een extra subsidie te verstrekken van fl. 2.136,91.

Het tekort heeft geen nadelige invloed op de Jeugdvakantieweken van 1962 en volgende jaren. Uiteindelijk valt het doek voor de vakantieweken voor de jeugd pas veertien jaar later, op 7 augustus 1976.

Het succesvolle 'Droomland' van 1949 vorm-

de dus geen garantie voor de toekomst. Ook al omdat het weer in Nederland een volstrekt onberekenbare factor is...

Verantwoording

Voor dit artikel werd gebruik gemaakt van stukken uit de Vlaardingse Handschriften- en Documentatieverzameling, van het archief van H. K. van Minnen (1900-1982), het Historisch Jaarboek 1997, de Nieuwe Vlaardingse

Courant, de Delftse Courant en de programaboekjes van de Vakantieweken van 1947, 1949 en 1961. Met dank aan Erica Verloop van het Stadsarchief Vlaardingen voor haar hulp. Ook persoonlijke herinneringen zijn in het artikel verwerkt.

Een inzending die buiten de prijzen viel...
(Foto: Kortland, collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Een reactie

Aat Rolaff

De ‘noodkreet’ om kopij in ‘Tijdschrift’ nr. 108 heb ik als geïnteresseerde lezer (en ge-nieter!) ter harte genomen. De directe aan-leiding daartoe vormde echter het artikel van Bas van Heere. In feite is mijn bijdrage een reactie daarop. Schokkend nieuws bevat mijn ‘opstel’ niet, en als er hier of daar iets opduikt dat niet helemaal juist of onvolledig is, dan zij me dat bij voorbaat vergeven. Gra-ven in archieven heb ik er nauwelijks voor gedaan en daar het menselijk geheugen nu eenmaal onbetrouwbaar is, acht ik een regel-rechte misser hier of daar zeker niet uitge-slotten. Maar afijn, denk ik dan maar, dat is dan misschien voor iemand anders weer een reden om in de pen te klimmen.

Hoe het ook zij, Van Heeres artikel maakte genoeg los voor een reactie mijnerzijds. Dat kwam in de eerste plaats doordat ik bij het doornemen ervan op drie van de foto’s onmiddellijk ‘meester’ De Korte herkende. Laat me dat even verduide-

lijken. Ik heb, in tegenstelling tot Van Heere, nooit les van hem gehad. Hij is echter bijna een leven lang een goede, misschien wel de beste vriend (klasgenoot, vismaat, fietskompaan en vooral vurig medesupporter van de voetbal-club Zwaluwen) geweest van mijn zwager Jaap Poot (die trouwens in zijn jongensjaren bij zijn opa en oma op het Jachthuis heeft gewoond. Doelt Van Heere op hém in het laatste deel van zijn artikel?) ‘Meester De Korte’ is daar-door voor mij altijd gewoon ‘Ad’, al weet ik natuurlijk best dat half Vlaardingen hem be-groet met ‘Meestééér!’, als hij voorbijfietst.

Er waren meer aanknopingspunten, mis-schien moet ik zeggen ‘herkenningspunten’. Want hoewel iets jonger dan Van Heere (van februari ’37, dus net als hij nog van vóóroor-logse kwaliteit!) heb ik veel van het beschre-vene zelf ook meegemaakt, tegen dezelfde Vlaardingse achtergrond, maar dan wel in nog iets lichtere tinten dan Van Heere. Meldt hij aan het eind van zijn artikel dat de oor-logsjaren voor hem als jongen minder grauw en donker waren dan dat ze met name voor de vaders en moeders moeten zijn geweest, voor mij geldt dat in nog iets sterkere mate, mede doordat ik thuis ook nog eens de jongste was en daarom waarschijnlijk wel een beetje ver-wend, voor zover dat dan mogelijk was in die kommervolle, door gebrek aan van alles en nog wat gekenmerkte tijd. Maar zo hoort het ook, vind ik!

De trein van mijn schooltijd liep echter over een wat ander spoor dat die van Van Heere. Bij mij thuis (Trompstraat 21, waar ik ben geboren) werd namelijk niet aan godsdienst gedaan én mijn vader was een overtuigde socialist. Logisch dus dat ik naar openbare opleidingsinstituten werd gestuurd. Om te beginnen was dat de kakschool (om de ter-minologie van Van Heere te gebruiken) aan de Binnensingel, tussen Oosterstraat en Van Leyden Gaelstraat. Dat dat woord niet zo-maar voor de lol was uitgevonden, merkte ik

De Trompstraat zoals deze er in 1974 uitzag. (Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

al direct de eerste dag, toen ik een plaatsje had aangewezen gekregen naast een jongetje dat in zijn broek had gesch... waar ik, onder de indruk van al het nieuwe om me heen, niks van durfde zeggen.

Maar goed, op zo’n soort school en in zo’n soort omgeving leerde ik onder de bezielende leiding van o.a. juffrouw De Winter en juffrouw Borsboom tot de zomer van ’43 matjes vlechten, maakte er kennis met het ook al onvergetelijke aroma dat uit plakkerige potjes gluton opsteeg en stak er in de niet al te fris ruikende schooltuin ook nog het nodige op over de teelt van goudsbloemen, die trouwens ook een ty-pisch luchtje hebben. Allerlei geurtjes, zij zijn het die me het sterkst zijn bijgebleven, nu ik er over nadenk.

Na die –toch wel leerzame- periode werd het in ’43 de openbare ‘grote school’, waar juf-frouw Ruygers me onder haar hoede nam (ik hoop dat ik haar naam goed spel). Dat was school D*, die domicilie had in het pand aan het plein in de Willem Beukelszoonstraat, tussen Cornelis Houtman- en Nieuwe Kerk-straat. Ik meen dat School I, onder meester Vis als ik me niet vergis, toentertijd ook in het pand huisde. Het was voor mij nog dichterbij huis, ca. 300 meter van deur tot deur en voor

zover mij bekend, de enige openbare school aan deze zijde van de Oude Haven. Doordat de bezetter het pand op een gegeven moment vorderde, is het echter voor kortere of langere tijd voor de schooljeugd buiten gebruik ge-weest. Het gevolg was dat ik in het begin van mijn schooltijd een hele rits leerfabrieken voor kortere of langere tijd aan de binnenkant heb mogen bewonderen. Ik heb er voor het gemak maar een lijstje van gemaakt:

- School D, gehuisvest aan de Willem Beukelszoonstraat (zeg maar de thuisbasis), in 1949 gesplitst in de lagere Admiraal de Ruyterschool onder dhr. Lucieer en de Willem de Zwijger-U.L.O onder dhr. L.M. Bouman; Naar laatstgenoemde instelling promoveerde ik dat jaar, overigens pas na interventie door mijn toenmalige, helaas kortelings op bijna drieënnegentigjarige leeftijd overleden klas-seleraar, L. Jungerius, die vond dat ik voor de ambachtschool, waar ik zelf naartoe wilde om het timmermansvak onder de knie te krijgen, te teer gebouwd was. In mijn hersenwerk had hij kennelijk meer vertrouwen.
- de protestantse school aan de Boslaan (tussen Van Leyden Gaelstraat en Schiedam-seweg);
- de roomskatholieke school (Don Bosco?), ook aan de Boslaan, tussen Piet Heinstraat

Tijdens de oorlogstijd werden vele scholenbezocht, waaronder het gebouw aan de Prins Hendrikstraat.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

en Spoorsingel. Bij ons in de buurt zeiden we ‘roomse school’, en het was daar dat ik voor het eerst van mijn leven een aan een kruis genagelde onder ogen kreeg. Ik wist eerlijk gezegd niet wat ik zag!

- de school op de hoek Willem Beukelszoonstraat-Wilhelminastraat, waar toentertijd, als ik me goed herinner, dhr. Kalden de scepter zwaaide;
- de school op de hoek Parkweg-Dennestraat;
- de Van Kampenschool;
- de (Jan Ligthart?) school aan het Emaus en ten slotte
- de school in de Prins Hendrikstraat.

Ik probeer onbekenden die naar m’n achtergrond informeren voor de grap nog wel eens te imponeren, door langs mijn neus weg te verklaren dat ik ‘op veel verschillende plaatsen gestudeerd’ heb. Dat klinkt toch sjieker dan ‘zes jaar lagere school en vier jaar ulo’. Gelukkig wordt er maar zelden doorgevraagd!

Het kan zijn dat aan het rijtje nog het een en ander ontbreekt, maar het geeft denk ik zo ook al voldoende aan, hoe de schooljeugd,

door oorlogsomstandigheden gedwongen, van hot naar her gesleept werd. Mij is overigens niet bijgebleven, dat de scholen in dec.’44 dicht zijn gegaan, zoals Van Heere aangeeft. Maar ik neem het direct van hem aan, en het bewijst maar weer eens de hierboven al gemoreerde onbetrouwbaarheid van het geheugen. Dat mag wat mij betreft tevens als waarschuwing gelden ten aanzien van de rest van mijn verhaal.

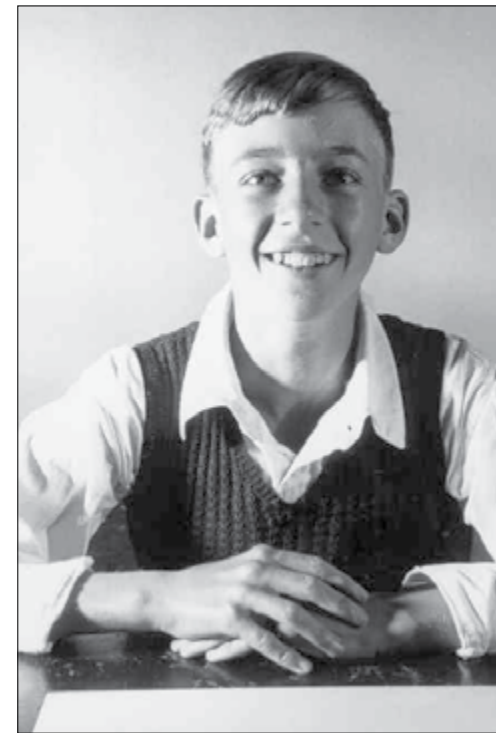
Gezien alle verplaatsingen en het onzekere karakter van mijn eerste twee schooljaren valt het me achteraf nog mee dat ik toen niet ben blijven zitten. Kennelijk zag het onderwijzend personeel toch nog wel kans de schooljeugd het nodige bij te brengen. Daar mag, vind ik, meer dan zestig jaar na dato nog wel een –waarschijnlijk in de meeste gevallen posthume- pluim voor worden uitgedeeld!

Maar al met al was ik niet dol op die verhuizingen. Geplaagd door een minder goed oriëntatievermogen verdwaal en verdwaalde ik namelijk nogal makkelijk. Daarom liep ik ’s ochtends en ’s middags (van tussenschoolse opvang had nog niemand gehoord!) liefst met de een of andere klasgenoot mee die beter de weg wist dan ik. Halen of brengen door vader of moeder, zoals tegenwoordig, met of zonder auto de gewoonte schijnt te zijn, tot je tiende of daaromtrent de gewoonte schijnt te zijn, was er toentertijd in elk geval niet bij.

Anderzijds bleef het op die manier wel spannend: je wist vantevoren nooit waar je de volgende dag weer heen zou moeten. Dat je daarnaast ook nog eens op de meest onverwachte momenten onder de banken moest duiken vanwege luchtalarm, een situatie waarbij soms de ruiten van het klaslokaal stonden te rinkelen door een of ander op niet al te grote afstand plaatsgrijpend oorlogsgeweld, droeg daar natuurlijk ook wel aan bij. Maar laat ik het niet erger maken dan het was.

Wat ik me wel alijd heb afgevraagd was, hoe het kwam dat er bij mij in de klas verhoudingsgewijs zo veel kinderen uit ‘de be-

tere kringen’ zaten. Het artikel van Van Heere vestigde daar onbedoeld mijn aandacht nog eens op. Toegegeven, hogere adel zat er niet bij, maar een groot gedeelte van mijn klasgenootjes kwam uit een milieu van middenstanders en notabelen, in elk geval uit welvarender gezinnen dan ik zelf. Ze woonden ‘op stand’, in grotere, mooiere, sjiekere huizen, met voor en achter een tuin, vaak aan een ‘singel’ of een ‘laan’, niet in zo’n krap bemeten bovenhuisje, in zo’n doodgewoon smal straatje als waar ik zelf vandaan kwam. Al was ik dan nog maar klein, ik voelde het verschil tussen mij en veel van mijn klasgenootjes goed aan! Wat me er overigens niet van weerhield bij verschillende ervan een kijkje achter de voordeur te nemen, wanneer de gelegenheid zich voor deed. Ter illustratie zet ik ze, voor zover ik ze mij herinner, maar even op een rij, te beginnend met twee (achter)namen die ook in Van Heeres artikel worden genoemd:

- Hans Simons, zoon van de bakker op de noordwestelijke hoek Binnensingel-Van Leyden Gaelstraat. Ik herinner me hem vooral omdat hij (Hans dus) witte muizen hield, en ik van zijn vader wel eens een versgebakken kadetje kreeg. Die witte muizen had ik natuurlijk zelf ook graag gehad, maar die kwamen er bij mij thuis niet in. M’n moeder griezelde van alles wat pootjes had. Kikkervisjes mochten, tót de staartjes verdwenen en er pootjes zichtbaar werden. Dan moesten ze subiet terug naar de sloot waar ze vandaan kwamen;
- Klaas Smelik van de koekiesfabriek in de Maasstraat; ik heb er wel eens mogen keuren;
- Riet van der Wulp, dochter van een onderwijzer, maar haar aanwezigheid bij mij in de klas was goed beschouwd logisch, want pa gaf les in de hoogste klassen -zes jaar later op de U.L.O. ook aan mij- o.a. in boekhouden, handelkennis en –rekenen, algebra en meetkunde;
- Ans Barendregt, dochter van een onderwijzer;
- Mia Maat, dochter van de aannemer uit de Emmastraat; ze zal het zich niet herinneren, maar ook bij haar ben ik een keertje op visite geweest. Ik herinner me tenminste dat ik er een bovenaan naar rechts draaiende trap voor op moest, maar dat was ik thuis ook gewend. Ik was zeven of acht of zoiets, dus voor veel bijzonders zal het wel niet zijn geweest;
- Willy Maat, dochter van de groenteboer op de Schiedamseweg;
- Joost Hubeek, Nieuwe Kerkstraat (waarom of waardoor zat juist hij, als domineeszoon ‘in godsnaam’ niet op een christelijke school??)
- Dolf Kreber, zoon van de eigenaar van de scheepsreperatie- en -machinefabriek aan de Nieuwe Haven. Op school werd gefluisterd dat Dolf te stom was om te leren en met ‘een pakkie boter’ overging. Onzin natuurlijk, roddel van degenen die echt te stom waren!
- Frans Birnie, jongste zoon van dokter Birnie aan de Schiedamseweg (hoek Callenburgstraat). Hier moet ik, om mijn positie in

1949, kort voor het laatste schooljaar.
(CollectieAat Rolaff)

die tijd een beetje aan te geven, even over uitweiden. Op Frans was ik namelijk echt stikjaloers. Ik mocht wel eens bij hem thuis komen spelen (hoewel zijn pa niet onze huisarts was. Wij hadden een andere, eentje die ook op Schiedamseweg woonde, tussen Boslaan en Nieuwe Kerkstraat, dokter van? Rees of Reems of zoiets). Frans had een flinke doos vol echte steentjes om huizen en kastelen mee te bouwen, verschillend gekleurde steentjes die met een uitsparingen en uitstulpingen in elkaar pasten. Hele bouwwerken kon je er mee maken! Nu noem ik alleen hetgene waar ik het meest van onder de indruk was, maar hij bezat nog veel meer wat ik nog nooit van mijn leven gezien had. Zelf had ik thuis om mee te spelen een blokkendoosje waar je zes verschillende -door het gebruik door de vorige eigenaren verummelde, half versleten- voorstellingen uit bekende sprookjes mee kon maken, een opwindtreintje met een cirkelvormig spoortje, waar je ook zo op uitgekeken was, en als hoogtepunt (letterlijk en figuurlijk) van onderhoudend en leerzaam een door m'n vader in elkaar geknutseld, aan de buitenkant met 'echt steentjespapier' beplakt pakhuisje (drie verdiepingen, dat dan weer wel), voorzien van deurtjes die altijd en eeuwig klemden, en met een miezerig messing katrolletje vlak onder de nok. Bij het hijsen schoot het touwtje daar overigens meestal van af, wat me, ongeduldig als ik was, mateloos irriteerde. Ik beschikte ook nog over een onevenredig grote houten, eveneens door m'n pa geknutselde kiepauto, roodgeverfd en met zwarte wielen, een vehikel waarop veel van mijn straatgenootjes, die het thuis wellicht nog minder hadden dan ikzelf, op hun beurt weer jaloers waren. Zo leer je al vroeg dat alles relatief is.

- Herman Woudenberg, jongste zoon van een aannemer, wonend aan de Hofsingel, bij wie ik op woensdagmiddagen (toen nog met een hoofdletter geschreven) ook al thuis mocht komen om me aan de luxe en de weelde te vergapen;

- Pia Both, dochter van al weer een aannemer, die in de Iepestraat woonde;
- Bram Zonne (het latere gemeenteraadslid) die ook al op stand woonde (ongeveer tegenover onze huisarts aan de Schiedamseweg);
- Geert Hofman, zoon van een Vlaardingse rechercheur of een inspecteur van politie, toenmaals wonend in de Emmastraat, tussen Emmaplein en Binnensingel (aan de Hogelaanzijde);
- Koos Bakker, Irisstraat, Vlaardingen-Ambacht. Zijn vader was, 'iets meer dan rechtuit', misschien zelfs wel directeur, dat weet ik niet precies, op het postkantoor (Westhavenkade), waar ik in '43 of '44 een of twee keer met hem achter de balie ben geweest. Ik herinner me daar op een grote gloeiendhete potkachel erwten te hebben gepoft, reden waarom ik het maar op de winter van '44-'45 houd, toen de honger groot was en rauwe bonen (en gepofte erwten kennelijk ook) zoet smaakten. Mijn zus Bep was er ook werkzaam, als loketbeambte.
- Kees van Dalen, van de bakker op de Hoogstraat;
- Nico Serierse, zoon van de bedrijfsleider van de Bata-schoenwinkel op de Hoogstraat;
- Dick van der Ende, Irisstraat, zoon van de procuratiehouder van Van Toor de haringreder, bij welke firma mijn moeder na WO II de boetnaald ter hand nam om de financiële nood van het gezin te helpen lenigen. Dick trouwde later een ander klasgenootje uit die tijd, nl.
- Eefje van Witzenburg, wier vader weer uitbater was van Concordia;
- Ger Meulenberg. Zijn vader had in de 2de Maasbosstraat een schildersbedrijf, waarboven het gezin Meulenberg woonde, enkele huizen van de hoek van de De Ruyterstraat verwijderd, aan de Spoorsingelzijde. Ik herinner me dat, omdat eraast, een nummer verder de straat in, m'n ome Jan en tante Jo Scheepmaker woonden, met hun drie kinderen Daaf, Wim en Truus, die alledrie vel

ouder waren dan ikzelf. Ome Jan en Tante Jo waren overigens geen familie, maar goeie kennissen (misschien zelfs wel oude burens, dat kan ook) van mijn ouders. Ik speelde gaag bij hen thuis, want er kwam daar allerlei mij onbekend speelgoed uit de kast, en ze hadden stapels stripboeken van Bulletje en Bonestaak. Spannend!

- Anneke van de(r?) Molen, dochter van een huisarts, Schiedamseweg, tussen Boslaan en Nwe. Kerkstraat;
- Anneke Bedijn, dochter van de onderwijzer die ik in de derde of de vierde klas kreeg.

Het is haast te veel om op te noemen. Misschien is mijn verbazing over al die 'rijkdom' ook niet terecht: 'de school van Bouman' had immers een uitstekende naam in Vlaardingen. Wellicht moet ik me er eerder over verwonderen dat ik er als kind van een gewone

'werkman' op mocht. Het was toch niet omdat mijn veertien jaar oudere zus er haar 'MULO'-diploma had gehaald of omdat mijn broer Jan er op zat, die vijf jaargangen op me voorlag? Het verbaast me ook dat ik niet één klasgenootje had uit mijn eigen straat of uit een van de direct aansluitende straten, straten die toch behoorlijk kinderrijk waren. Het lijkt wel of er een tot nu toe zorgvuldig geheim gebleven toelatingscriterium gold, b.v. van één kind per zoveel aaneengesloten straten. Of speelde politieke kleur een rol? Was het aangehangen geloof van belang? Vragen, vragen... en ik ben bang dat ik er nooit -meer- antwoord op krijg.

Tegenover de leden van bovengenoemde 'bevoorrechte' groep stonden er niettemin een aantal uit een milieu dat -in mijn ogen althans- beter aansloot bij dat van mezelf of van wie

De Westhavenkade in 1954 met Café Concordia op de hoek.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

De schrijver was graag naar de Ambachtsschool gegaan; vlak eraanast woonde vriendje Piet.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

ik eenvoudigweg de achtergrond niet (meer) weet. Laat ik ze volledigheidshalve maar even noemen en in een rijtje zetten, samen met wat ik me van hun adressen herinner:

- Piet v.d. Brink; Oosterstraat, direct rechts van de Ambachtsschool; is korte tijd een vast vriendje geweest;
- Sonja Bos;
- Rinus Schoenmaker, Javastraat;
- Edy Priele, Van Leyden Gaelstraat, tussen 1ste en 2de Spoorstraat;
- Tonny van IJperen of van Iperen (onwetendheid dwingt me alle mogelijkheden open te laten); woonde ergens in (de buurt van) de Bleekstraat of de Ida Maria de Raathstraat;
- Piet Poot, Van Leyden Gaelstraat, boven de Coöperatiewinkel;
- Mientje Poot, Van Leyden Gaelstraat, tussen de Coöperatie en Roodenburg, de slager

op de zuidoostelijke hoek van de Binnensingel;

- Fred? van Zuuren, bovenaan de Schiedamseweg bij station Vlaardingen-Oost;
- Huug de Wit, Falckstraat; zat niet vanaf het begin bij me in de klas; had thuis een aquarium met tropische ‘vissies’, en we zijn verscheidene keren samen wezen vissen;
- Ria van der Toorn;
- Gre(etje) Tulling;
- Emelie Mulder, Maassluis?
- Herman Brökling, Boslaan, 100 meter van mijn eigen huisadres;
- Riet Valster;
- Wil ter Veer, Parkweg, in hetzelfde rijtje huizen als Annke Bedijn;
- Magda Ranshuysen;
- Corrie Chodzinsky
- Sjaak de Heer;
- Robbie Haslinghuis, Binnensingel (westzijde) tussen de Van Leyden Gaelstraat (of de 1ste Maasbosstraat) en de Spoorsingel;
- Chiel Essebaggers, woonde in hetzelfde rijtje als bovenstaande Haslinghuis;
- Bob Penning, Van Leyden Gaelstraat, tussen de Boslaan en de poort naar de Van Kinsbergenplaats;
- ? Booster, Boslaan (Oostzijde) tussen Van Leyden Gaelstraat en Spoorsingel, buurjongen van eerdergenoemde Brökling;

Ik durf niet te beweren, dat ik hiermee iedereen in kaart heb gebracht. Er is al schrijvende veel naar boven gekomen, maar er zijn vast en zeker namen door mij vergeten. Zoals er vast ook wel namen zijn genoemd, die niet vanaf het begin van mijn eerste schooljaar al bij me in de klas zaten. Ik mag nog van geluk spreken dat enkele oud-klasgenoten uit die tijd me (met een belletje of een e-mailtje) nog een eindje vooruit hebben kunnen helpen! Dat er verschil was tussen ‘mijn eigen soort’ en de ‘betere kringen’ werd me overigens van huis uit nog eens extra duidelijk gemaakt: met twee woorden spreken, netjes een handje

Piet Poot woonde boven de Coöperatie aan de Van Leyden Gaelstraat.
(Foto: Stadsarchief Vlaardingen)

geven en ‘meneer’ en ‘mevrouw’ zeggen, dat was wat ik van m’n moeder meekreeg, als ze hoorde dat ik thuis mocht komen bij een klasgenootje waar zulke omgangsvormen mogelijk op prijs werden gesteld. Dat deed ze niet, als ik bij de burens ging spelen, of als ik met bij familie of kennissen op visite ging. Dan kreeg je hooguit ter plekke die opdracht, misschien gepaard gaande met een goedmoedig duwtje in de richting van gastheer of –vrouw van dat moment.

Wie me vraagt of ik het leuk vond op school moet ik teleurstellen. Je ging, het hoorde er bij, je wist niet beter, en klagen hielp ook al niet. Ik weet wél dat ik gek was op de vrije woensdagmiddag en het weekeinde, dat toentertijd trouwens pas ’s zaterdags om 12 uur begon. Een uitgesproken hekel had ik later aan opstellen maken en ‘repetities’, vooral onverwachte. Gelukkig las ik graag, ging al gauw met mijn

vader naar de openbare leeszaal, toen nog aan de Oosthavenkade, waar ik wekelijks een studieboek mocht uitzoeken. Ik hield vooral van boeken van ‘De Hobbyclub’, en van verhalen over ontdekkingsreizen (Kampvuren langs de evenaar b.v.!) waar je aardrijks- en volkenkundige kennis uit kon opsteken. Daarmee kon ik op school weleens mijn voordeel doen. En zo omzeilde ik in m’n schooltijd de meeste klippen (lees: slechte rapportcijfers) en zag ik kans om nog erger (zoals bijvoorbeeld zittenblijven) te voorkomen.

Al met al heb ik niet de illusie een volledig overzicht van mijn klasgenoten te hebben gegeven. Helaas kan ik ook niet aangeven wie van bovengenoemden vanaf het begin van het eerste schooljaar bij me in de klas zaten. Een enkeling heb ik misschien zelfs in een verkeerde categorie ondergebracht. Ik hoop maar dat het me niet kwalijk wordt genomen! Ik heb het Gemeente-archief en het Steekmuseum van Jan Anderson bezocht in de hoop

De auteur van dit artikel, zwoegend achter de PC.
(Collectie Aat Rolaff)

leerlingenlijsten uit de beschreven periode te vinden, maar die hoop is ijdel gebleken. Het verhaal behelst daarmee slechts hetgeen zo’n zestig, vijfenzestig jaar geleden genoeg indruk heeft gemaakt om tot op de dag van vandaag in een paar hoofden te blijven hangen. Niet meer en niet minder. En daar zal de lezer het (voorlopig?) mee moeten doen.

Ik besluit met een poëtische terugblik op m’n eerste grote-schooljaren:

VOORUIT

De GROTE school! ‘k Hoor nog de schoolbellschellen,
‘k zie nog m’n griffels, sponzendoos en lei.
Daar had je ook zo’n lineaalpje bij
waarmee je ‘t lijnen trekken kon versnellen.

Ik leerde met dat knullig schrijfgerei
daar zonder haperen tot tien te tellen
en aap-noot-mies en Ot-en-Sien te spellen,
het abc, de hele letterbrij.

Als vastgenageld blijft die tijd me bij,
al ben ik met het heden ook wel blij:
ik SMS en weet mobiel te bellen.

Je moet vooruít, om mee te blijven tellen.
Vandaar mijn gecomputerde kopij,
produkt van up-to-date grijze cellen.

Boekbespreking

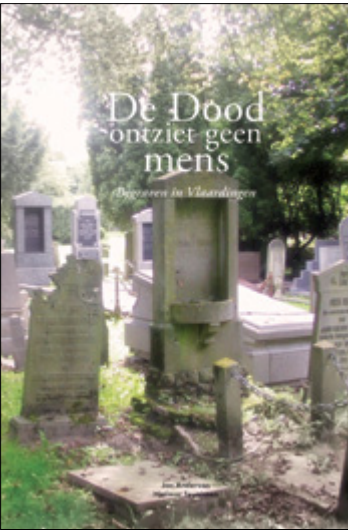
‘De dood ontziet geen mens. Begraven in Vlaardingen. Van ’t Oft naar ’t Oofd, deel 13’. Jan Anderson gaat onverdroten voort met zijn reeks Van ’t Oft naar ’t Oofd. Voor deel 13 heeft hij voormalige AD/RD journalist Hjalmar Teunissen gevraagd over begraven in Vlaardingen te schrijven. Het zijn daardoor alleszins leesbare teksten geworden die veel interessante informatie geven. Een korte geschiedenis van de verschillende plaatsen waar in Vlaardingen de overledenen ter aarde werden besteld of werden bijgezet, een hoofdstukje over gebruiken bij het begraven en een summier stukje over de Liefdedragers. Die laatste twee delen hadden nog wel wat uitgebreider gekund, als de te lange fotoreeks van een begrafenis vanuit een woning langs de Vaart achterweg was gebleven. Het is wat vreemd dat een van de weinige boeken die in Vlaardingen over dit onderwerp zijn verschenen: 150 jaar Dragen en begraven in Vlaardingen. De geschiedenis van de Eerste Vlaardingse Dragerverseniging 1847-1977, door Wout den Breems en Anthon Bel, niet als bron is geraadpleegd. Dat bevat nog heel wat meer aardige informatie. Maar goed, alles bij elkaar is deel 13 toch wel een mooie aanvulling van de reeks. Niet in het minst omdat het door onze historische huisdrukker weer fraai is verzorgd!

‘De dood ontziet geen mens. Begraven in Vlaardingen. Van ’t Oft naar ’t Oofd, deel 13’ door Jan Anderson en Hjalmar Teunissen. Verkrijgbaar bij het Streekmuseum Jan Anderson en de Vlaardingse boekhandel voor € 2,50.

‘Ijsmoppen uit Vlaardingen. Traditie in een zakdoek’. Voor mijn gevoel bestaat sinds mensenheugenis de traditie dat, als de Vlaardingse Vaart dichtgevroren is, er van heinde en ver (maar vooral uit het Westland) mensen naar Vlaardingen kwamen schaatsen om daar, aan het eind van de Vaart en dus van de tocht, het bewijs te halen dat zij helemaal in Vlaardingen waren geweest: de Vlaardingse ijsmoppen. En dan was het de truc om die breekbare koekjes in een boerenbonte zakdoek geknoopt heelhuids weer thuis te brengen. Dat zal niet altijd meegevallen zijn, zeker niet als de schaatser of –ster voor aanvang van de terugreis eerst nog een werkbezoek bracht aan het naast de bakkerij gelegen café om ‘warm te worden’. Dat het daar een dolle boel kon zijn bewijzen de foto’s in dit (ook weer door Stout) fraai uitgevoerde boek, dat een tot nu toe onderbelicht gebleven Vlaardingse traditie uitgebreid beschrijft. Uiteraard gaat het voor een belangrijk deel over de ijsmoppen, en komen diverse recepten aan bod (maar zonder de verhoudingen van de ingrediënten, die blijft geheim!), en wordt zelfs een smaaktest beschreven – zonder duidelijke winnaar, overigens. Het boek gaat verder uitgebreid in op van alles en nog wat dat met de Vaart en de winterpret daarop te maken heeft. Het is zeer rijkelijk voorzien van foto’s en interessante verhalen en anekdotes, mede vanwege de oproepen die de auteurs (ook in Tijd-Schrift) hebben gedaan om dergelijke zaken in te zenden. Daar is op ruime schaal gehoor aan gegeven en dat levert een boeiend boek op. Je zou al haast weer gaan verlangen naar een strenge winter... Alleen: zou je nu als Vlaardinger die ijsmoppen ook mogen kopen? Je komt tenslotte niet van ver. En dat is dan toch wel weer jammer.

‘Ijsmoppen uit Vlaardingen. Traditie in een zakdoek’ door Gertruud en Frank Hazenberg. Te koop in de boekhandel voor € 24,95

(Eric van Rongen)

Ledenactiviteiten

Dit najaar is in de werkgroep Ledenactiviteiten weer een hele stapel met ideeën gelanceerd.

Door diverse omstandigheden - o.a. verzoek om meer 'studietijd' voor de inleiders die we op het oog hadden - was er te weinig voorbereidingstijd om u een afgerond programma te kunnen bieden. Daardoor is het programma van februari nog niet helemaal rond, maar we hebben dat gelukkig wel opgelost.

Op **dinsdag 26 januari** om 20.00 uur zijn we te gast in de 'Media-Lounge' van de Stadsbibliotheek aan de Waalstraat (let op: betaald parkeren in het centrum tot 22:00 uur, of met de bus tot het Liesveld-viaduct). Vóór de pauze zal Hans Mathijssen (secretaris van de Stichting Geuzenverzet, bekend van de penninguitreiking) ons vertellen over de geschiedenis van de ieder bekende Vlaardingse Geuzenverzetsgroep. Na de pauze laten medewerkers van de Stadsbibliotheek u kennismaken met een nieuwe historische activiteit in de biblio-

theek (naast de huidige activiteiten rondom het 'Historisch Informatie Punt HIP'), n.l. het 'Register van de dag van gister'. Dat wordt een 'Verhalen-kabinet', waar iedereen zijn persoonlijke herinneringen kwijt kan. Hoe het allemaal werkt hoort u op deze avond - misschien brengt u zelf nog een oude foto mee van uw oude herinnering?

Voor de bijeenkomst van **dinsdag 23 februari** zijn we nog in gesprek om een avond te beleggen in de pas gerestaureerde gebouwen op de begraafplaats Emaus. Mocht dat niet lukken, dan nemen we andere Vlaardingse monumenten eens nader onder de loep, met de laatste wetenswaardigheden over b.v. de Lijnbaan, het Beschermd Stadsgezicht, enz. Omdat het onderwerp nog niet vast staat kunnen we ook nog niet zeggen waar deze bijeenkomst gehouden zal worden. Die informatie houdt u dus nog tegoe, bijvoorbeeld op 26 januari, en in ieder geval op de HVV-website. Ook in de agenda op de gemeente-pagina in Groot-

Vlaardingen en bij de Vlaardingse TV-krant zullen we er een week van tevoren melding van maken, en natuurlijk ook in de agenda van het radioprogramma 'Oud-Vlaardingen' bij Omroep Vlaardingen (elke zaterdag 10 - 11 uur en herhalingen op zondag 12 - 13 uur en dinsdag om 21 - 22 uur). Heeft u dat alles gemist? Mail dan tijdig even een kort berichtje naar 'hvv@ouwendijk.nl' - of bel me t.z.t. even, op werkdagen van 10 - 17:30 uur op telefoonnummer 435 3322. We vertellen het u dan precies!

Onze Algemene Ledenvergadering staat daarentegen wel weer vast en wordt gehouden op de laatste **dinsdag** van maart: **30 maart** wel te verstaan. En - net als vorig jaar - zijn we daarvoor (aanvang: 20.00 uur) weer te gast in de aula van het Groen van Prinsterer-(Lentiz-)lyceum, aan de Rotterdamseweg / hoek Van Hogendorpplan. Na de pauze zal de directeur van de school, Bram Keizerwaard, ons vertellen over Marnix van Sint Aldegonde (één van de nauwe medestanders van Willem de Zwijger - hij schreef ook het Wilhelmus). Vooral omdat Marnix in die periode in het Westland actief was, lijkt het ons aardig om die figuur eens voor het voetlicht te brengen.

Voorts staat er dan nog een bijeenkomst op dinsdag 27 april op het programma - meer informatie treft u aan in ons komende maartnummer.

En we ronden het voorjaar als altijd weer af met een fraaie bus-excursie, dit jaar op **zaterdag 26 juni**, met als hoofddoel de stad Nijmegen. Onze commissie is alweer doende om daar weer een fraaie dag van te maken, en u kunt zich daarvoor ook al (voorlopig) aanmelden - want: vol = vol.... Wel is destijds ingevoerd, dat u tot 1 juni gelegenheid krijgt om uw aanmelding in te trekken, dus mocht er op die datum per ongeluk nog een feestje worden aangekondigd dan krijgt u uw inschrijfgeld gewoon terug! Wilt u zich alvast aanmelden,

maak dan € 20,- per persoon over op de postrekening van onze penningmeester: 750978 t.n.v. Historische Ver. Vlaardingen, te Vlaardingen. Het totale deelnamebedrag zal voor leden en hun partners weer € 37,50 bedragen (net als afgelopen jaren), terwijl niet-leden € 5 meer betalen.

Melden we ten slotte nog even dat de nieuwe Ken uw Stad-cyclus (II) van het ServiceTeam VVV Vlaardingen weer van start gaat op maandag 18 januari, en dat u dan in ruim vier maanden tijd elke week een soort 'lezing' voorgeschoteld krijgt. Informatie wordt u graag verstrekt via het al eerder genoemde telefoonnummer, of in m'n winkel, naast de molen.

Graag weer tot ziens op onze volgende ledenbijeenkomsten.
Namens de werkgroep Ledenactiviteiten,

Arie Ouwendijk

Voor de Algemene Ledenvergadering zijn we weer te gast op het 'Groen'.
(Foto: collectie Streekmuseum Jan Anderson)

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.hvv-vlaardingen.nl

e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl